

Ebu Gudde, A. (2020). Bir Eğitimci Olarak Olarak Hz. Muhammed ve Öğretim Metotları. Enbiya Yıldırım (Çev.), Ankara: Takdim, 176 s.

Hatice YILDIZ*

E-mail: yldzhatc9291@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5073-5433>

Değerlendirmesi yapılacak eserin adı *Bir Eğitimci Olarak Hz. Muhammed ve Öğretim Metotları*'dir. Değerlendirme yazımıza geçmeden önce müellifimizi kısaca tanıtmak eserin içeriğini ve kullanılan yöntemi anlamamız açısından yerinde olacaktır. Müellifimiz Halep'te doğmuş (d. 1917), Ezher'den mezun olmuş ve son dönemlerin önde gelen hadis bilginlerinden birisi olan Abdulfettah Ebu Gudde'dir. Abdulfettah Ebu Gudde Riyad'da 1997 yılında vefat etmiştir. Şeriat Fakültesi'nde on yıl süreyle profesör olarak hadis, hadis usulü ve fıkıh usulü dersleri okutmuştur. Tiz ve derinlemesine inceleme yapması nedeniyle İslami ilimler alanında büyük saygı kazanmış bir şahsiyet olarak hafızalarda yer etmiştir.

Eseri Türkçeye Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde Hadis profesörü olan Prof. Dr. Enbiya Yıldırım çevirmiştir. Yıldırım, Abdulfettah Ebu Gudde'den başka çevirilerde yapmıştır. Müellifimiz bu eserin amacını önsözünde "Bir eğitimci olarak Hz. Peygamber ve öğretimdeki metotlarını seçmemin nedeni onun ilimle, alimlerle, öğrenim ve öğretimle olan muazzam irtibatıdır" şeklinde belirtmiştir. Ayrıca bu eserin bir eğitimci olan Hz. Peygamber'in hayatının en önemli yönlerinden biri ile alakalı olması nedeniyle önemli olduğunu da belirtmiş ve insanlara yol gösterici olmasını amaçlamıştır. Bununla birlikte Abdulfettah Ebu Gudde "benden önce bu alanda bir çalışma olduğunu bilmiyorum" demiştir. Dolayısıyla böyle bir çalışmaya öncülük etmek de eserin kaleme alınmasında ki amaçlardan biri sayılabilir. Son olarak Abdulfettah Ebu Gudde'ye göre ilim yalnız Allah rızası için tahsil edilmelidir. Bu sebeple eserin Allah'ın rızasını kazanma gayesi ile yazılması da göz ardı edilmemelidir.

Müellif Abdulfettah Ebu Gudde eserin muhtevasını "Ben ancak bir muallim olarak gönderildim" buyuran Hz. Peygamber'in eğitim ve öğretime dair uyguladığı yöntemleri gösteren hadisleri bir araya getirerek oluşturmuştur. Hadisleri bir araya getirirken de bunu iki bölüme ayırarak gerçekleştirmiştir.

Birinci bölümde Hz. Peygamber'in eğitimle ilgili şahsiyetini tanıtmış ve konuyu birçok boyutu ile ele almıştır. Birinci bölümde Hz. Peygamber'in bir muallim olarak

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri ABD.

gönderilmesinden başlayarak öğretimdeki mükemmelliğinden, cehaleti kaldırmaya teşvikinden, faziletinden, ahlakının güzelliğinden vb. gibi konulardan bahsedilmiştir.

İkinci bölümde ise Hz. Peygamber'in uygulamalarından tespit ettiği 40 tane eğitim ve öğretim yöntemini örnekleriyle beraber açıklamış ve bir neslin nasıl eğitildiğini gözler önüne sermiştir. Hz. Peygamber'in din eğitiminde kullandığı metotları eğitimde örneklik teşkil etme, tedrici olma, şaka ve latifeye öğretme, sözü tekrar etme, soru sorma, bireysel farklılıkları gözetme vb şekilde sıralamıştır. Müellif eğitim metotlarından bahsederken de hadislerin konuyu açıkça ortaya koyup eğitim ve öğretim metodunun net olmasına da büyük önem vermiştir.

Eserin muhtevasıyla ilgili genel olarak olumlu manada iki detay dikkatimizi üzerine çekmiştir. Birincisi Hz Peygamber'in eğitimci yönü ve öğretim metotlarıyla ilgili sahasında en derli toplu çalışmalardan biri hatta ilkidir demek yerinde olacaktır(s.12). Bu yönüyle genel de eğitimcilere ve hadisçilere özelde ise din eğitimcilerine yol gösterici olabilecek niteliktedir. Ayrıca Hz. Peygamber'in öğretim teknikleri alanında çalışmalar yapacak kimse için eser kaynak olacak nitelikte yazılmıştır. Zira yazarın eseri yazarken istifade ettiği kaynakların çokluğu ve müellifin bu eserin 30 yıllık bir çalışmanın ürünü olduğunu belirtmesi de kaynak olarak kullanılabilme özelliğini güçlendirmektedir. İkinci detay ise müellif önemli bilgiler barındıran dipnotlara geniş bir biçimde yer vermiştir. Bu durum konunun ve hadislerin daha açık, anlaşılır hale gelmesine yardımcı olmuş ve okuyucuya kolaylık sağlamıştır.

Eserin muhtevasıyla ilgili olumsuz durum ise dipnotların uzun tutulması ve dipnotlarda ki bazı bilgilerin ana metne yedirilmesinde ki eksiklidir. Nitekim dipnotlardaki bazı bilgiler ana metnin içine yedirilmiş olsaydı okuyucunun konular arasında bağlantı kurmasını ve konunun daha akıcı ilerlemesine yardımcı olurdu. Öyle ki dipnotlar çıkarıldığında eser sadece bir hadis derlemesi olarak kalmaktadır. Bu durum müellifin bir hadis bilgini olduğunu dikkate aldığımızda anlaşılır hale gelmektedir.

Eserin dil özelliklerine baktığımızda müellif eserin önsözünde "Kitabın her seviyedeki okuyucu için anlaşılır olmasına çalıştım" demiştir. Nitekim müellifin bu çabasının eserin bütününe bakıldığında sonuç verdiği görülmektedir. Müellif sade, akıcı ve anlaşılır bir dil kullanmıştır. Hatta anlaşılması zor olan bazı kelimeleri de dipnotlar aracılığıyla açıklamıştır ve her kesimden okuyucuya hitap etmiştir. Ayrıca bu sadeliği mütercimde korumuştur.

Eserin şekliyle ilgili göze çarpan ilk husus konu tertibi ve sıralama bakımında düzenli bir yapıya sahip olmasıdır. Diğer taraftan eserin son kısmında yer alan dizin ulaşılmak istenilen konu, yer adları, kişi adları gibi bilgiler hususunda okuyucuya kolaylık sağlamaktadır. Müellifin oluşturduğu dizin kitabın metnini yansıtabilecek düzeyde hazırlanmıştır(s.173).

Eserin sonunda yer alan kaynakça hem eserin geniş bir araştırmanın ürünü olduğunu göstermekte hem de okuyucuyu alanla ilgili referans kaynaklara yönlendirmektedir.

Sonuç olarak Hz. Peygamber'in öğretici yönü ve yöntemlerini yansıtan hadisleri derli toplu bir şekilde ele alan bu eser ilim dünyasına büyük bir katkıda bulunmaktadır. Ayrıca hem nicelik hem de nitelik bakımından zengin kaynaklar kullanılarak oluşturulan eser Hz. Peygamber'in öğretim metotlarıyla ilgili çeşitli örneklerle donatılmıştır. Gerek kaynakça, gerek muhteva ve şekil bakımından emek verilen ve kaynak niteliği olan bir eserdir.

Şen, Z. (2020). Kur'ân-ı Kerîm'in Türkçe Anlamı (Meal). İzmir: Tibyan, 392 s.

Nurkan BOZ*

E-mail: aktifgelisim@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0302-1507>

Dil organik yapısı olan bir olgudur. Sürekli değişen, diğer kültür ve dillerden sıklıkla etkilenen ve toplumsal olaylarla sürekli gelişen bir yapıdadır. Günlük konuşma veya yazı dilinde kullanılan kelimeler nesilden nesile değişiklik göstermektedir. Bu değişim Kur'an meali yazımının da sürekli hale gelmesini zaruri kılmaktadır. Nesillerin Kur'an-ı Kerim'i anlayabilmeleri, günlük kullandıkları dil ile mümkündür. Birkaç nesil öncesinin kullandığı kelimelerle yazılan bir meal anlaşılammak ve ilgi alanı dışında kalmak gibi tehlikelerle karşı karşıya kalması muhtemeldir. Toplumsal hayat, dildeki ve sosyal hayattaki diğer değişkenler göz önünde bulundurulduğunda yeni meallerin yazılması kaçınılmazdır.

Manisa Celal Bayar Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tefsir Anabilim Dalı Başkanı Doç. Dr. Ziya Şen'in "Kur'ân-ı Kerîm'in Türkçe Anlamı (Meal)" isimli çalışması dildeki ve toplumsal hayattaki değişimler göz önüne alınarak yazılmış yeni bir mealdir (Şen, 2020, s. III). Kur'an-ı Kerim, Yüce Allah'ın insanlığa son hitabıdır. Tüm vahiylerin iniş sebebi insandır. *"Kalplere şifa ve hidayet rehberi olan Kur'an'ın iniş sebebi insandır. Zira bu Kur'an insanlığı dosdoğru bir yola yöneltmek, onun ahlaki ve manevi bir çerçevede yaşamasını sağlamak için gönderilmiştir."* (Şen, 2020, s. III). *"İslam kültür tarihinde bütün kitaplar tek bir kitabı anlamak için yazılmışken Müslümanların en az okuduğu kitap, okunmasıyla eskimeyen bir kitap olan Kur'an'dır. Ancak Kur'an'ı okumaktan maksat onu anlamak, yaşamak ve hayata taşımak olmalıdır. Zira Kur'an hayat kitabıdır. Diğer taraftan Kur'an'ı okumak onu tefekkür etmek demektir. Çünkü ilimsiz ibadette, tefekkürsüz Kur'an tilavetinde hayır yoktur."* (Şen,

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Manisa Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel İslam Bilimleri ABD.